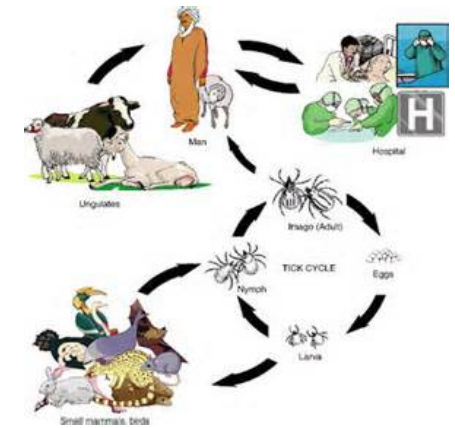

یک عمر سلامت، با خود مراقبتی

در برابر تب خونریزی دهنده کریمه - کنگو از خود مراقبت کنیم

به مناسبت روز جهانی بهداشت

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

معاونت بهداشت

مرکز مدیریت بیماریهای واگیر

اداره بیماری های قابل انتقال بین انسان و حیوان

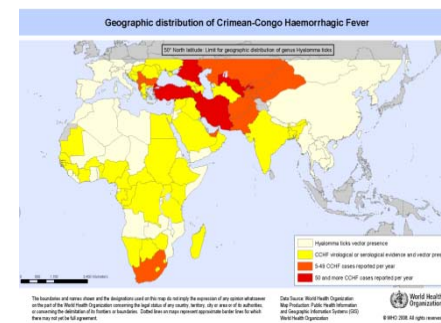
۱۳۹۳

اهمیت بیماری و اپیدمیولوژی:

تب خونریزی دهنده کریمه - کنگو (CCHF) یک بیماری ویروسی، حاد، تب دار و خونریزی دهنده می باشد که با مرگ و میر قابل توجه در انسان همراه است و ویروس CCHF توسط کنه در بین حیوانات و دام ها گسترش می یابد.

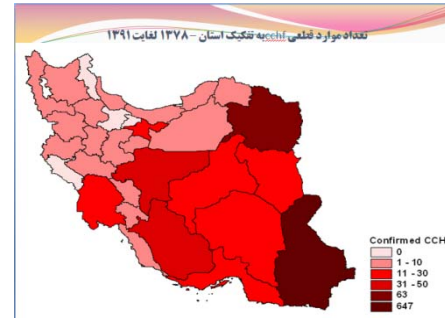
این بیماری از آسیا، آفریقا و اروپا گزارش شده و در کشورهای همسایه شامل: عراق، ترکیه، افغانستان و پاکستان شایع می باشد. شیوع این بیماری در فصل گرم سال همزمان با فصل فعالیت ناقل و مخزن بیماری (کنه ها) بیشتر مشاهده می گردد.

به دلیل اهمیت بیماری CCHF و سایر بیماری های منتقله توسط بندپایان روز جهانی بهداشت در سال ۲۰۱۴ به بیماری های منتقله توسط بندپایان توجه نموده است.

وضعیت بیماری در ایران:

بیماری در ایران از سال ۱۳۷۸ شناسایی و تا پایان سال ۱۳۹۱، ۹۶۷ مورد قطعی شناسایی شده که بیشترین موارد آن مربوط به استان سیستان و بلوچستان بوده است و ۱۵٪ آن ها فوت شده اند.

راه انتقال بیماری به انسان:

- گزش توسط کنه یا دستکاری و له کردن آن بر روی پوست
- تماس با خون و ترشحات، پوست و لاشه حیوان آلوده در هنگام ذبح دام یا کمک به وضع حمل دام و یا قطعه قطعه کردن گوشت تازه و یا خوردن جگر خام و نیم پز دام آلوده
- تماس با خون و ترشحات آلوده بیماران (عفونت های بیمارستانی بسیار شایع است)
- احتمال ابتلا به بیماری در صورت مسافرت به یک منطقه روستایی

علائم بالینی:

دوره کمون: پس از گزش کنه معمولا ۳-۱ روز و پس از تماس با بافت ها یا خون آلوده معمولا ۶-۵ روز می باشد.

مرحله قبل از خونریزی: شروع علائم ناگهانی و بیمار دچار سردرد شدید، تب، لرز، درد عضلانی، خصوصا در ناحیه پشت و پاها می گردد. ممکن است سایر علائم با حالت تهوع، استفراغ یا گلودرد و گاه با اسهال و درد

منتشر شکمی و پرخونی خفیف حلق و ناحیه دهان ایجاد شود.

مرحله خونریزی دهنده: ۵-۳ روز پس از شیوع بیماری، خونریزی در مخاط ها و لکه های خون مردگی بخصوص در طول خط زیر بغلی و زیر پستان در خانم ها دیده می شود. ممکن است خون در مدفوع، ادرار و خونریزی از دهان، ملتحمه، گوش ها، رحم و حتی خلط خونی پیدا شود. گاه خونریزی آنقدر شدید است که بیمار نیاز به تزریق خون دارد. در این مرحله بدلیل اختلالات انعقادی و خونریزی شدید یا نارسایی اعضاء بیمار فوت می کند.

دوران نقاهت: بیماران از روز دهم با کم رنگ شدن ضایعات پوستی، به تدریج بهبودی پیدا می کنند.

تعاریف بیماری:

مشکوک: شروع ناگهانی بیماری با تب و درد عضلات سپس تظاهرات خونریزی دهنده به همراه یکی از علائم اپیدمیولوژیک (سابقه گزش با کنه یا له کردن کنه با دست، تماس مستقیم با خون تازه یا سایر بافت های دام و حیوانات آلوده، تماس مستقیم با ترشحات دفعی بیمار قطعی یا محتمل (CCHF)، اقامت یا مسافرت در یک محیط روستایی).

محتمل: موارد مشکوک به همراه ترمبوسیتوپنی (پلاکت کمتر از ۱۵۰۰۰).

قطعی: موارد مشکوک یا محتمل بعلاوه تست سرولوژیک مثبت یا جدا کردن ویروس.

وجود یافته های اپیدمیولوژیک بخصوص در فصول بهار و تابستان در هر بیمار تب دار بایستی به بیماری شک کرد و آزمایش پلاکت انجام داد ، چون با بروز علائم خونریزی دهنده میزان مرگ و میر افزایش می یابد.

درمان :

۱- درمان حمایتی : شامل اصلاح آب و الکترولیتها و درمان DIC (Disseminated Intravascular Congulation) می باشد و در صورت نیاز تزریق خون و فرآورده های آن .

۲- درمان ضد ویروسی: ریباورین داروی ضد ویروسی خوراکی مؤثر در درمان می باشد و روش مصرف آن عبارتست از: ۳۰۰ میلی گرم به ازای هر کیلوگرم وزن بدن به صورت یکجا ، سپس ۱۵ میلی گرم به ازای هر کیلوگرم وزن بدن هر ۶ ساعت برای ۴ روز ، پس از آن ۷/۵ میلی گرم به ازای هر کیلوگرم وزن بدن هر ۸ ساعت برای ۶ روز ، دارو بلافاصله بعد از تشخیص بالینی در موارد محتمل باید تجویز گردد.

پیشگیری :

کارکنان بهداشتی درمانی:

- استفاده از وسایل حفاظت فردی در هنگام تماس با بیماران ، حمل و آزمایش نمونه های بالینی مشکوک شامل : کلاه ، عینک ، دو جفت دستکش ، روپوش ، گان ، پیش بند پلاستیکی و چکمه یا پوشش کفش و ماسک مخصوص.

- معاینه دقیق پوست بیماران از نظر احتمال وجود کنه بسیار مهم است موجب انتقال بیمارستانی ویروس می شود.
- جایجا نکردن بیمار در صورت وجود خونریزی جهت پیشگیری از گسترش بیماری

گروه های شغلی در معرض خطر:

- نگهداری دامها با فاصله معینی از محل زندگی.
- عدم خرید و مصرف دام های قاچاق.

- هنگام تماس با هر نوع دام یا لاشه آن از وسایل حفاظتی شامل کلاه ، ماسک ، عینک ، دستکش ، روپوش ، پیش بند پلاستیکی و چکمه استفاده کنند.

- به سازی کشتارگاه ها و انجام اقدامات خاص در هنگام ذبح دام
- در هنگام ذبح دام از رفتارهایی مانند نگه داشتن کارد قصابی با ندان خودداری کنند.
- از ذبح دام در محیط خارج از کشتارگاه در منازل یا معابر عمومی و انتظار مردم جدا خودداری گردد.

- افرادی که زخم در دست دارند از ذبح دام یا خرد کردن گوشت دام خودداری نمایند.
- در صورت ذبح دام روی خون و ترشحات ریخته شده محلول سفید کننده خانگی با رقت ۱ به ۱۰۰ ریخته شود و پس از ۱۵ دقیقه با آب و صابون شسته شود
- کاهش جمعیت کنه ها به وسیله مسدود کردن درزها و سوراخهای دیوار اماکن مسکونی و محل زیست حیوانات و ایجاد حمام های ضدکنه و سمپاشی اماکن و بدن دامها

جامعه:

- خودداری از مصرف جگر تازه و گوشت تازه به صورت خام یا نیم پز
- گوشت تازه را حداقل به مدت ۲۴ ساعت در یخچال نگهداری و سپس با پوشیدن دستکش نسبت به قطعه قطعه کردن آن اقدام نمایند. جگر قبل از مصرف به مدت ۴۸

ساعت بایستی در یخچال نگهداری گردد. سپس به خوبی پخته و مصرف گردد.
- در صورتیکه بعد از مسافرت به مناطق روستایی و تماس با دام یا گوشت تازه دچار تب ، سردرد ، درد عضلات و خونریزی شدید ، سریعا به مراکز بهداشتی درمانی مراجعه نمایید.
- محافظت از گزش کنه در مناطق روستایی با استفاده از مواد دورکننده حشرات ، پوشاندن بدن با استفاده از دستکش و لباس آستین بلند .
- خودداری از دستکاری و له کردن کنه بر روی پوست
- در صورت گزش کنه ، برای جدا کردن آن از پنس و به طریقی که قسمت دهانی کنه در پوست باقی نماند ، اقدام نمایند. می توان روغن یا وازلین را به سطح پشتی کنه مالید تا تنفسش قطع گردد و کم کم پوست را رها کند.

منابع :

- ۱- راهنمای کشوری مبارزه با بیماری تب خونریزی دهنده کریمه - کنگو(۱۳۹۰)
- ۲- WHO Recommended Surveillance standards -June ۱۹۹۹
- ۳- WHO /Factsheet No.۲۰۸ : Crimean-Congo Haemorrhagic Fever Revised Nov.۲۰۰۱